PRO: ARIS ET: FOCIS

La Veu de Catalunya

ANY V. Barcelona 17 de Març de 1895. NÚM. 11.

La "Unió Catalanista" á En Pellicer.

Dilluns fou celebrada en la espayosa sala del *Hotel de Ventas* la vetllada que la «Unió Catalanista» acordá dedicar al distingit artista En Joseph Lluis Pellicer com á protesta y desagravi ab motiu del tracte indecorós que obtingué en les oposicions hagudes á Madrid pera provehir la cátedra de dibuix en nostra Escola Provincial de Bellas Arts.

La millor prova de que la opinió general está ressentida y ofesa de la conducta seguida ab nostre brillant artista per lo tribunal de dites oposicions, fou la nombrosa y certament escullida gentada qui acudí al convit de la «Unió Catalanista» y sobre tot la afecció ab que aprofitá totes les oportunitats que se li oferiren de demostrar á En Pellicer, qui ocupava la presidencia, que era allá vinguda pera ell, pera donarli testimoni de que 'l mal tracte que rebé á Madrid, per compte de llevarli gens ni mica de la estima y admiració dels de casa, les havía engrandides y enlayrades.

Y com que les tals ocasions sovintejaren, dit está que tota la vetllada fou un contínuo aplaudir, y per tant, de cap á cap una ovació al gran dibuxant que Madrid nos ha tornat ab calificació de inútil y que nosaltres, ab assentiment del sufragi de tota la Europa artística, proclamám mestre.

Fou nostre escelent company En Joaquim Cabot y Rovira l' encarregat d' obrir la festa. Mes, abans, En Bonaventura Bassegoda havía donat lectura de la acta ahon consta lo corresponent acort de la «Unió» axís com d' una pila d' adhesions, entre les que feu notarse, per la valentía de la protesta que hi formulava, la del «Centre Catalanista d' Olot.»

Com deyam, En Cabot obrí la funció, llegint, ab aquell garbo, que hi sol gastar y que 'l fa un dels nostres lectors més desitjats, un discurs de tons enérgichs y de ben trobades espressions, en que després de retraure l' indigne comportament que trobá á Madrid En Pellicer, y 'l triomf ab que 'l desagraviá, en sa tornada, la ciutat de Barcelona, filosofá sobre 'l fet, que no es cas aislat, trayentne la llissó corresponent, que no es pas pera enfredorir los entussiasmes de la aspiració regionalista.

En Bonaventura Bassegoda llegí ab clara pronuncia y dicció intencionada lo discurs que, al efecte, enviá nostre eminent arquitecte y estimat company de causa En Lluis Domenech y Montaner, diatriba vigorosament argumentada contra la centralisació madrilenya.

En Riera y Bertrán arrodoní aquell tribut de alabances al artista festejat, ab la lectura d' un discurs de fondo atinat y de bella forma, acabantlo ab un prech dirigit á En Pellicer pera que donés satisfacció al desitg de la concurrencia que allá representava al poble de Catalunya,

qui 's frissava ja pera sentir de sos llavis que de la vergassada estúpida que li donaren á Madrid l' en havía indemnisat la acció de desagravis de sos compatriotes.

Axís ho digué En Pellicer quan la llarguíssima salva d' aplausos que 'l saludá al axecarse, li permeté ferse sentir. Y ho digué de manera que 's veya y 's palpava que li exía del cor. Perque, cal que ho diguém desseguida, En Pellicer nos ensenyá lo que no sabíam, al menys nosaltres: que es tot un orador; peró un orador verdader y de cap á peus; no un d' aquests xerrameques retórichs qui compren l' aplauso d' un públich més que complagut y afectat, enlluhernat, ab procediments de pirotécnich; un orador qui pensa fondo y clar, qui sent be y ab finura, y diu lo que pensa y sent, tal com ho sent y ho pensa, cercant ab reposada dignitat y trobant ab acert la paraula y la frase que ab més justesa s' hi acomoda. Un tal parlament havía de causar impressió forta, d' aquelles qui dexen rastre permanent en l' esperit. Y per avuy, no 'n dirém més, sinó que En Pellicer, fent de banda, ab no duptosa sinceritat, tot personalisme, comentá lo succehit en les oposicions en que prengué part, trayentne conclusions demostratives de la llegitimitat del regionalisme, del que se 'n manifestá partidari entussiasta y convensudíssim. Mentres pronunciá 'l discurs y després que hi posá fi, los aplausos y demostracions dels concurrents se toparen los uns ab los altres. En Pellicer es un sanch-fret, volém dir, de molta presencia d' esperit; peró 's veya be que la emoció arribá á guanyarlo.

La veritat es que á pochs homens s' ha rendit un tribut tan espontáneo y tan sériament conduhit.

L' «Orfeó Catalá» també volgué ser de la colla, y ab rahó, perque no gayres vegades podrá fer obra tan bona y apropiada. Lo públich, cada dia més enamorat d' aquesta notable institució, li donará carinyoses proves d' aquest agrado y del agrahiment per sa cooperació á la guapa y patriótica vetllada, que la Junta de la «Unió Catalanista» sapigué tan ben organisar en honor del artista que Madrid rebaxa y Catalunya respecta, estima y exalta, per sos mérits de gran artista y perque es prou catalá perque á Madrid no 'l reconeguen com del pays.—V. C.

PEÑAS ARRIBA

¡Quina impressió de benestar dexa la lectura d' aquesta novela! Lo gran Pereda hi ha posat á contribució totes ses aptituts realment maravelloses, y 'l dó de justa observació y la espontánea galanura de llenguatge s' hi destaquen en tota ella consagrantla en aquexos conceptes una de les primeres noveles dels nostres temps. Vosaltres, los que sabéu *sentir* la naturalesa al trobarvos en son escenari y devant de sos espectacles sublims y hermosos, llegiu lo llibre del ilustre montanyés y sentiréu mágicament evocades les més fondes impressions que en altres díes vos corpreníen al trescar per les serres, y desde vostre encofurnat despaig de ciutat respiraréu á plens pulmons l' ayre pur dels boscos y de les altures. Y 'ls qui encara no heu participat, per desgracia vostra, de tan nobles y reparadors entussiasmes, llegiu també aquesta novela que 'us los despertará com cap altra y sortiréu á la montanya frissosos d' encararvos ab la naturalesa estrenyent en la má la darrera obra de 'n Pereda, educadora de vostre sentiment!

En ella tot es grandiós, simpátich y pintat de má mestre: lo pays, lo paysatge y 'l paysanatge. Se limita á la pura descripció; mes, es tanta sa pastositat en descriure escenes y tipos de gran relleu y tan sábiament los enllaça y combina, que, sense haberhi novela propiament dita, donchs no 's posen en joch les grans passions (ni les petites) ni per cap concepte s' excita la sensibilitat del llegidor pintant conflictes, atreu la atenció ab delicia inefable y passa, passa devant dels ulls, qui devoren aquelles planes, un maravellós esgranall de qüadros que 'l pintor més hábil no sabría evocar ab l' art incomparable d' en Pereda.

Descriu les esquerpes serres cantábriques ab una plasticitat que no conexém en cap més escriptor. La *montanya* no pot ser d' altra manera, y sos habitants descrits per en Pereda son los únichs actors possibles d' aytal escenari, com fidel *traducció* (si se 'm permet la frase) de la selvatge magnificencia d' aquelles serres á la naturalesa humana que s' hi vá perpetuant á través dels segles.

Lo miracle que en lo transcurs de la novela s' obra en *Marcelo*, lo gomós cortesá qui arriba á aclimatarse en la feréstega Cantabria y es, al últim, continuador de la missió patriarcal de *don Celso*, son oncle, va corresponentse en los ma-

texos graus y moments en l' esperit del llegidor; s' aficiona á aquell pays, va conexentlo fins al punt de que juraría recordarlo en cas de trobarshi inconscientment, se fa amich de tots aquells personatges, de *don Sabas,* lo rector, que sembla tallat en un bloch d' aquells maciços calcaris, de *don Pedro Nolasco,* modelo d' *hidalgos* montanyesos, de *Neluco* 'l jove *mediquillo* de Tablanca, entussiasta de son pays, *un cantabrazo como una loma,* de *Mari-Pepa* y sa simpática filla *Lituca,* de tots los habitants de la *casona* y alguns altres del poble y de fora d' ell.

Deya Flaubert á son dexeble Guy de Maupassant que 'l talent es una llarga paciencia; totes les coses tenen quelcom de desconegut; es precís buscarho. Per descriure una flama ó un arbre en mitg d' una plana, quedemse devant d' aquesta flama y d' aquest arbre fins que per nosaltres ja no tinguen semblansa ab cap altre arbre ni ab cap altra flama. Heusaqui tot lo talent y la originalitat del novelista.

Axís ho ha fet en Pereda; empapat de ses esquerpes montanyes com del *mareante santanderino* que 'ns te descrit en tantes de sas anteriors novelas y mirantles y admirantles abans ab la fixesa del aficionat, y ab amor de bon patrici, nos ha donat en les planes de son llibre lo trasllat artísticament fidel y exacte de les montanyes cantábriques.

Una altra qualitat que no perque s' hage mentat sempre que 's parla dels llibres d' en Pereda convé recordar en aquesta ocasió, es lo sentit fondament revolucionari en literatura d' aquest escriptor ultra-moderat en tendencies polítiques. Ell ha saccejat ab son vigor atlétich lo *substractum* encarcarat y empedrehit de la pulcra literatura dels romántichs y ha fet compenetrar lo llenguatge del poble, viu é inestroncable, riquissim de color y de matisos, en les velles fórmules académiques, creantse un estil pintoresch y originalissim, modelo suprém y clássich de tots los literats y reformador del gust literari.

Peñas arriba es sobre tot una obra de téssis altament, esclusivament, regionalista. Per obra del vell *don Celso* se manifesta la tradició patriarcal, la reunió de tot lo veynat al entorn de la *hidalga casona* que 'ls sopluja y protegeix, los alivia en totes ses necessitats, sense orgull de part del protector ni adulació dels protegits, sinó regnant en tots l' esperit verament democrátich dels pobles primitius; per boca de Neluco parla l' esperit modern regionalista derivat del antich patriarcal y democrátich, mes, informat en los moderns avensos y necessitats; ja ho diu ben clar lo simpátich *mediquillo* discutint ab Marcelo: «sense dexar d' esser home del dia, y precisament perque ho soch, vull que les modificacions de les costums y de les lleys se deriven per lo seu propi pes, de la naturalesa de les coses matexes; que les lleys s' acomoden al modo d' esser dels pobles, no 'ls pobles á las lleys d' altres bandes, perque allí donguen bons fruyts... Jo diría al Estat des de aquí: Prente en lo concepte que 't sembli lo qu' en bona y estricta justicia te debém de la nostra pobresa pera axecar les cargues generals de la patria; mes déxans lo demés pera usarne de la manera que 'ns convinga; déxans nostres bens comunals, nostres sábies ordenances, nostres tradicionals y lliures *concejos,* en fi (y dihentho á la moda del dia), nostra autonomía municipal, y *Cristo con todos.*» Y tota la obra va per aytals indrets fins á arribar á la solució que es lo triomf d' aquestes idees en la persona de Marcelo, l' abans acaramelat madrileny.

Si no fos perque desconfiám per sistema de certs elements ilustrats de l' altra banda del Ebro, ¡quin raig d' esperança fora aquesta obra pera nosaltres los regionalistes! Tanta es la virtut de la mágica paleta de 'n Pereda en defensa d' aquesta téssis noble y *civilisadora* que 'ns permeteríám valioses aproximacions als nostres ideals. Mes la nostra desconfiança es justificada. ¿Sabéu com parlen de *Peñas arriba* alguns d' aquests crítichs y escriptors castellans? Donchs senzillament fent justíssims elogis (ab absoluta unanimitat) del prodigiós estil del mestre, ponderant la justesa de sa observació y lo gráfich de ses narracions en escenes com «La cassa del ós», «La nevada», etc., etc., peró al parlar del fondo, de la téssis... hi han passat de llarch y si n' han fet mençió, dexan entreveure, sense dirho, que encara conserva en Pereda aquells *resquemores* y genialitats de provinciá malhumorat que 'l feren disputar fa alguns anys ab la desinvolta gallega D.ª Emilia. *Et voilá tout.*

E. Moliné y Brasés.

L' AVARO DE PEINIÉ

(Rondalla en provenzal per Lou Cascarelet.)

Los avaros de Peinié son famosos. Lo més fila-prim dels del indret, un dia sentí á dir que, en un poble

vehí, n' hi havía un de més puny-estret que no pas ell, y va pensar: Tafloch! cal anarho á veure: l' estalvi es una ciencia que may se 'n sap massa.

S' escamarla sobre l' ase, y se 'n vá cap á veure al confrare.

—Bon día, company.

—Bon día, company.

—Soch d' aquí d' Peinié, y com he sentit á dir que sou molt estalviador, he vingut á trobarvos pera apendre, si puch, alguna cosa en vostre estudi.

—Tafoy! y açó que á Peinié no tenen pas les mans foradades! respongué l' altre avaro. Peró, aném, ferméu l' ase, que farém un bocí.

Y, dit açó, agafa un manat de sarments, lo posa damunt un tió y ab la destral ne fá dos troços

—¿Per qué ho voléu açó?—preguntá 'l de Peinié.

—D' aquest manat, company, n' hi ha la meytat pera 'l vostre ase; la altra será pera demá, si vos quedéu á dormir...

Y ab açó se 'n van á taula.

L' avaro del poble trau d' un calaix grexós un plat embarniçat ab algunes olives, seques, fills de Deu, com atmetlles de riera.

Mentrestant l' avaro de Peinié 's descorda les calces, y s' assenta, parlant ab perdó, anca-nú á la cadira...

—Peró, cridá l' altre, qué voleu fer? vos penséu que sou á l' estable?

Lo de Peinié respon:

—¡Ay, fillet meu, si no ho fes axís, hi ha al menys quaranta anys que aquestes calces se m' haurien fet dolentes.

—Company, bon profit vos fassa! replicá l' altre avaro, desant les quatre olives á dins del calaix grexós; jo no us puch pas ensenyar res; ne sabeu prou y massa. Adeusiáu!

Per la traducció: FRANAR.

LA INAUGURAL DE LA ASSOCIACIÓ POPULAR REGIONALISTA

Brillant aspecte presentava la sala d' actes d' aquesta novella associació, lo vespre del día nou d' aquest mes, ab motiu de celebrarse la solemne sessió inaugural de les tasques que s' han imposat sos fundadors, al volguer entrevenir en la lluyta, cada día més empenyada, entre la Centralisació que se 'n vá y 'l Regionalisme que avença. Lo local estava adornat ab estandarts dels colors nacionals de Catalunya contenint escuts de les principals ciutats de nostra terra, y en la presidencia, sota 'l rich dosser, hi destacava lo gloriós escut de les quatre barres. La sala que es molt espayosa, estava plena del tot per un lluhit auditori, fins á tal punt que moltes foren les persones qui hagueren d' entornarsen, per no ésser possible trovar lloch en lo local.

Ocuparen la presidencia: D. Lluis Marsans, acompanyat de D. Joaquim Riera y Bertrán, president de la *Unió Catalanista;* D. Joaquim Gomez, president del *Centre Catalá* de Barcelona; D. Francisco de S. Maspons y Labrós, president del *Centre Excursionista de Catalunya;* D. Jaume Maspons, president del *Centre Escolar Catalanista;* D. Norbert Font y Saguer, representant del *Centre Catalanista* d' Olot; y D. Joseph Morera y Borés y D. Joseph M.ª Monfort, vice-president y secretari 1.er, respectivament, de la *Associació Popular Regionalista.* Además assistiren á la festa delegats de la *Lliga de Catalunya, Academia de la Verge de Montserrat y Sant Lluis Gonçaga, Orfeó Catalá,* societat coral *La Catalana* y altres associacions, y molts representants de la prempsa catalanista.

Oberta la sessió, lo secretari llegí un ofici de la *Unió Catalanista,* saludant á la nova associació y agrahint sa adhesió als principis que la esmentada entitat representa, que fou saludada ab forts aplaudiments Acte seguit se doná també lectura d' entussiastes adhesions del *Centre Escolar Catalanista, Academia de la Verge de Montserrat y Sant Lluis Gonçaga,* del *Centre Catalanista* d' Olot, del *Centre Catalá* de Castelló d' Empuries y del entussiasta propagador de nostres ideals entre la classe obrera, D. Jaume Casas y Pallerols.

D. Joseph M.ª Monfort, passá després á llegir la acostumada memoria, esplicant los treballs portats á cap pera la felic fundació de la societat que s' inaugurava. En ella comença per posar de relleu la memorable victoria obtinguda per la *Associació,* abans de naxer, fent admetre sos estatuts escrits en nostra llengua. Per medi de fets históricbs contats á grans gambades, esplica qué som los regionalistes, y, llegint l' article segon de la nova societat, fa avinents los bons desitgs que la guien, y prova després ab poques paraules la rahó y la justicia dels ideals que defensám, y 'ls drets que té Catalunya á que li sía regoneguda sa autonomia. La memoria, escrita tota ab molt bon estil. acaba tributant un aplauso y consignant dues protestes: Un aplauso al Governador Sr. Larroca, per lo succehit en l' assumpto dels Estatuts y de la acta de constitució; la primera protesta es contra 'l mot de separatistes que 'ns apliquen los centralisadors; la segona, contra la estátua del enemich de nostre Dret ab que 'l caciquisme polítich vol befar la dignitat de Catalunya. En aquest darrer punt va estar felicíssim, quan prová que l' Alonso Martinez no té cap més mérit que 'ls de la política, y eloqüent y entussiasta quan sintetisá la coratjosa protesta de la *Associació,* reproduhida en aquell moment, contra l' insult esmentat No es donchs d' estranyar que 'ls darrers apartats fossen saludats ab aclamacions y aplausos, que ab molta mes força 's reproduhiren al final.

Lo president anunciá després, que haventse rebut una carta del renomenat escriptor y regionalista francés Mr. Xavier de Ricard, lo secretari la llegiria al auditori. Lo nom del coratjós regionalista, fou rebut ab una nutrida salva d' aplaudiments, reproduhits, després de sa lectura, ab mes entussiasme encara, per lo bon esperit de germanor que la anima y per la simpatia que ací tenen nostres companys d' idees de la vehina França.

Acte seguit, lo president D. Lluis Marsans, passá á

llegir lo discurs inaugural, lluminós y enérgich alegat en pró de la causa revindicadora de la nacionalitat catalana. Aquest treball comença esposant la noció y ventatges del sistema esperimental aplicat á la ciencia ética, criteri que passa á aplicar després pera estudiar á Espanya, provant, ab bones rahons que, lluny d' ésser una nació l' Estat á que pertenexém, es un conjunt de diferentes nacionalitats. Pera comprobarho estudia les influencies semítiques dels pobles meridionals y les indo-europees dels septentrionals, trobant que encara avuy resten ab tota sa puresa en unes y altres regions, los carácters distintius de les dues grans families en que 's divideix la raça blanca. Ab l' estudi de la historia recalcá poderosament aquella afirmació, causa primera y principal de les nacionalitats que á Espanya 's formaren davant la edat mitjana. Esplicá com lo desitg de preponderancia y l' esperit egoista dels reys volgueren anular als pobles pera agabellar tots los poders, fent esment de les lluytes terribles que costá lo posar á Catalunya l' aborrit jou del absolutisme. Seguint la historia de la evolució política, estudiá la aparició del régimen constitucional, afirmant que l' esperit idealista que l' informá, feu que no posés remey als mals originats per lo régimen absolutista, conforme demostra lo desgabell regnant en tots los rams de la administració pública. Passa després á probar que 'l sistema centralista es enemich de tota idea de justicia y avenç, posant de relleu los perjudicis morals y materials que 'ns ocasionen los privilegis concedits, entre altres coses, al idioma y al Dret civil de Castella. La destrucció de tots aquests mals es lo programa de la *Associació,* per açó, afegeix, nostra primera aspiració es la autonomía de la Pátria catalana, únich medi pera tornarli la energía que la ha de salvar. Sentá que 'l volguer reduhir lo Regionalisme als límits d' un partit polítich, es tréureli molta de sa importancia, puix tendeix á donar fesomía propia á tots nostres actes y á totes nostres creacions. Esplicá lo que es lo regionalisme polítich-social y les condicions que enclou son carácter nacionalista, esplicant lo verdader concepte de la paraula tradició, prostituida, com les de llibertat y democracia, per los partits polítichs. Esmentá tot seguit l' obgecte especial que la *Associació* ha vingut á cumplir y fa present les dificultats que han d' oposarse á la seva obra, y acabá lo Sr. Marsans son discurs aconsellant á sos consocis que no s' aturen devant les calumnies dels partits polítichs, que tinguen sempre entussiasme y constancia pera reconquerir la unió de tots los fills de Catalunya, punt fonamental pera obtenir la desitjada antonomía de la Pátria, la renaxensa de la gloriosa nacionalitat catalana.

Aquest discurs, que meresqué sovint forts aplaudiments del auditori, fou obgecte al acabarse d' una entussiasta ovació.

A prech del Sr. Marsans, feu després ús de la paraula lo president de la *Unió Catalanista,* D. Joaquim Riera y Bertrán, qui fou afectuosament saludat, al axecarse, per tota la concurrencia. Significá 'l senyor Riera, que la matexa idea de la *Associació Popular* era la de la *Unió* que representava, puix una y altra procuren l' enaltiment de la Patria Catalana. Recordá, que, alguns dies abans lo president del *Centre Catalá,* en la sessió inaugural del mateix, se dirigí especialment á la dona catalana, fent ressaltar la necessitat de que se la instruesca en los principis del Regionalisme, y que en aquell día la nova associació se dirigía al element popular ab lo mateix obgecte: feu algunes atinades consideracions del per que abdos elements no han portat ses valioses forces á la revindicació de la llibertat de Catalunya, dient que sens dupte n' era causa, per lo que al poble 's refereix, lo desengany que l' aclapara per haverli fet creure en coses que no han donat lo resultat promés, dexantlo desanimat y esmaperdut. Esplicá lo meritori que es l' obgecte que la *Associació Popular* se proposa, y acabá encoratjant á sos socis á seguir avant, pera obtenir la llibertat de la terra catalana. Forts aplausos ressonaren al finir la magnífica improvisació del senyor Riera y Bertrán.

D. Joseph Morera y Borés, vice-president de la *Associació,* llegí l' acostumat discurs de gracies, en que, després de descriure ab hermosos apartats les causes del naxement del sentiment patriótich del home, digué que lo bon conexement de la existencia d' una Pátria, li imposa lo desitg llógich y natural de véurela gran y feliç, per lo que no es gens estrany que 'ls catalans conexedors de la historia y dels drets de nostra terra, sentim la necessitat de que obtinga sa autonomía pera gosar de la grandesa que tingué en temps de sa passada llibertat. Se dolgué del acastellanament dels fills de Catalunya, peró girant sos ulls al començament de nostra renaxensa, demostrá la confiança de veure créxer aviat l' exército revindicador de la llivertat de la Pátria. Recomaná activitat en la propaganda de nostres ideals, peró despreciant injustificades presses y no dexantse portar per entussiasmes de moment, perque la implantació de les doctrines regionalistes no porte los desenganys originats per la implantació de la república espanyola, ab la ajuda d' un poble que desconexía per complert en qué consistía l' ideal de sos entussiasmes. Acabá lo senyor Morera son ben pensat discurs donant les gracies als representants de les corporacions y dels periódichs que havien acceptat la invitació de la societat, á tots los concurrents, y de una manera especial als socis, que creu no defallirán ni un moment en la tasca que voluntariament han emprés. Lo públich coronó ab forts aplausos aquest discurs.

La concurrencia sortí complertament satisfeta d' una festa que ha de dexar molt bons recorts en la historia de nostra renaxensa nacional.—R. V.

La Directiva de la «Associació Popular regionalista» tingué 'l bon acert, al ésser constituhida, d' enviar comunicacions als més nomenats propagandistes de la idea regionalista, oferint lo concurs de la nova associació y convidantlos á la sua festa inaugural. A exes comunicacions han correspost algunes de les indicades personalitats ab respostes afectuoses y encoratjadores. Perque son elles bell testimoni d' una confraternitat á que nosaltres hém sempre aspirat, y perque, ademés, honoren, ensemps que á la associació afavorida, al regionalisme catalá, traduhím y publiquém á continuació algunes de les citades cartes, de les quals solament arribá á temps, pera ésser llegida en la vetllada inaugural, la de 'n Xavier de Ricard. Héuseles aquí:

CARTA DE 'N FREDERICH MISTRAL

«A la *Associació Popular Regionalista,* envio ma salutació coral, desitjant que 'l bon poble de Catalunya s' acoble tot sencer, ab pau y unió, sots la bandera de les Quatre Barres

y avant y fora!

F. Mistral.

CARTA DE 'N XAVIER DE RICARD

Montpeller, 6 Març 1895.

«Senyor y apreciat correligionari.

»M' afanyo á respondre, tot desseguida, á la carta ab que héu volgut afavorirme, fentme saber la constitució de la *Associació Popular Regionalista,* y agrahesch de tot cor á vos, axís com als membres d' exa associació, l' haverme dispensat lo grandissim honor de pensar ab mi.

»Ningú desitja més que jo, pera l' avenç y progrés de nostra idea, la unió cada dia més intima y la concentració d' esforços entre 'ls regionalistes d' una y altra banda dels Pyrineus. No tant solament es una matexa nostra causa, sinó que existexen entre nosaltres aytals intimitats de raça que, apesar de la imbécil política dels Governs qui tants colps han volgut separarnos, nos sentím atrets los uns envers los altres. Y jo estich cert de conformarme al vostre propi desitg, fent vots pera que sien lligades entre nosaltres relacions més constants que fins al present, á fi d' anar á la una en la propagació y defensa del ideal comú y de nostres comuns interessos de raça. ¿No vos sembla una idea sobre la que 'ns caldria reflexionar immediatament, la d' organisar reunions, ó congressos, ahon nos trobessem, donantnos cita, ara á Catalunya, ara aci, pera combinar un plan de campanya contra 'ls matexos prejudicis y les matexes rutines qui 'ns sacrifiquen als uns y als altres, á vosaltres á la tirania madrilenya, á nosaltres á la omnipotent é intolerable absorció parisenca?—Jo vos convido á estudiar en nostres publicacions y en nostres periódichs aquesta idea y 'ls medis de realisarla. Es absolutament necessari que 'ns entengám, y que 'ns acoblém pera un atach de conjunt contra nostres comuns enemichs. Si creyéu que l' hora n' es bona, podriam començar desseguida á prepararhi 'ls esperits: Penso que, pera una obra com aquesta, obtindria ab facilitat l' assentiment del Director de *La Depêche.*

»Dignáuvos, mon estimat senyor y correligionari, etc.

L. Xavier de Ricard.

La *France d'Oc,* lo notable setmanari regionalista, de quines escelentes condicions hém parlat algunes vegades á nostres lectors, inserta en son número de la setmana passada, la comunicació de la *Associació Popular Regionalista* y la fá seguir d' exos mots:

«Ab la satisfacció més viva acceptám la preciosa cooperació que tenen la bondat d' oferirnos nostres amichs de Catalunya.

»Saludám fervorosament á la *Associació Popular Regionalista* que acaben de fundar. Confiats en son éxit, los enviám nostres afectuosos desitgs de benvinguda y 'ls assegurám nostra reciproca simpatia, tant pera ells, quines idées nos son estimades per idéntica rahó, com pera les obres llurs quin fi es també 'l nostre.

Sos germans d' armes del Pays de Oc.»

CARTA DEL DIRECTOR DE «LA FRANÇA FEDERAL»

Senyor President:

Acabám de llegir en lo darrer número de la *France d' Oc* la carta que enviáreu á son Director, ahon manifestéu tant guapament vostres simpaties envers les doctrines generoses y reviscoladores que ab bell éxit propaga la coratjosa Revista.

A Bordeaux, en la Aquitania, també alguns mestres y no pochs jovens conreadors de les lletres y de la política, van á ajuntarse ab los primers lluytadors y á combatre ardorosament pera la Emancipació provincial.

L' órguen de llurs revindicacions s' intitolará la *France Fédérale* y sortirá setmanalment d' aquí poch temps.

Vos enviám, senyor President, nostres més sinceres felicitacions per la obra que emprenéu. Vostra causa es digna de la inteligencia y del patriotisme de vostra raça!

Acoblats sota 'ls plechs de la matexa bandera devant d' obstacles idéntichs á vencer, no podém dexar de donarvos fermança de nostra afecció y d' allargarvos una má fraternal.

Avant, estimats vehins! y si tots plegats passám les matexes penes, al menys tindrém en un pervenir no allunyat y plé d' albada la compensació de les matexes alegries y dels matexos triomfs.

Vostre de cor,

Albert Pujol.

Bordeaux, 14 Mars 1895.

INSTITUCIONS DE CATALUNYA

LES CORTS

DE LES VOTACIONS.—LA MAJORÍA

Ara es la hora de fixar lo verdader sentit que tenía esta darrera paraula en totes les votacions *á més veus.* Ja tenim dit un xiquet més endavant que si 'ls representants de un municipi eren dos, tres ó més no per açó tenien tots plegats més de un vot, á lo qual devém encara afegirhi que sempre 's mirava més la qualitat é importancia relativa dels votants que no pas llur quantitat numérica: de manera que 'ls vots del arquebisbe de Tarragona y bisbes de Catalunya tenien més pes que no pas tots los altres plegats del bráç eclesiástich; lo mateix succehía en lo militar ab lo Duch de Cardona y 'ls Vescomptes de Cabrera, Rocaberti y algún altre; y en lo popular, ab les ciutats de Barcelona, Lleyda, Girona y la vila de Perpinyá, puix consideraven que estos vots eren la representació *majoris et sanioris partis curiae.*

Axí ho diu la Constitució d' En Pere 'l dels Francesos *Volem, statuim é ordenam. (Antoni Oliva:* De jure Fisci. 1600.)

Vota non sunt numeranda, sed ponderanda, deya aleshores fins lo procurador més llech: los autors en sa defensa s' apoyen en lo dret romá ff. l. *Quod major pars curiae.* Les resolucions de cada un dels Braços en les Corts de Nabarra se prenien per majoría absoluta de vots; á Alaba segons un fur consuetudinari usaven del mateix sistema; més en les juntes de Guipúscoa los vots no eren personals, sinó foguerals, açó es que 's comptaven segons los fochs ó families que cada

procurador representava. Aquesta fou la idea de les Corts Catalanes al donar més importancia al vot de Barcelona, Girona, Lleyda, al arquebisbe de Tarragona, y al compte de Cardona per lo que representaven de població. (1)

COM SE TERMENAVEN LES DISSENCIONS

Quan en qualsevol dels Braços naxía algún dissentiment lo rey amonestava y requería al dit Braç pera que nombrés algunes persones, que no estessen empero interessades en la materia del dissentiment, á fi de aclararlo y decidirlo juntament ab altres que ell elegiría. *(Pere Belluga:* Speculum Principum. Parisiis. 1530.)

Per constitucions de Catalunya estava disposat que los tractats de les Corts y reformació de la terra pertanyíen al senyor rey ensemps ab la Cort. De ahont se infereix per necessaria conseqüencia que los articles incidents en los tractats de la Cort, que necessitaven declaració, se havíen de declarar y conexer pel monarca ensemps ab la Cort: y la rahó es perqué lo jutge del negoci es també jutge dels incidents, encara que los incidents sien tals, que sobre ells lo jutge de negoci no puga principalment ésser demanat per minoritat de sa jurisdicció, y autoritat.

Aquesta interpretació de les dites constitucions ha rebut lo ús y estil de les Corts: perqué se troben molts exemplars en diversos processos de Corts, ab los quals se apar que los articles incidents en los tractats, y progressos de les Corts, de qualsevol pretensió que fossen, los decidí y judicá 'l senyor rey ensemps ab la Cort. Y axí los sereníssims reys en les proposicions que feyen de Corts acostumaven de oferir que espediríen los tractats de les Corts y la reformació de la terra ensemps ab la Cort. Y aquesta opinió y sentencia que los dissentiments se han de llevar per lo judici del senyor rey ensemps ab la Cort probe 's per molts exemplars al propósit fets, dels quals ne refereix alguns En Peguera en la seva *Práctica de celebrar Corts generals en Cathalunya,* cap. XXII.

Emperó de aquesta regla se 'n escepta y se 'n deu esceptar, ab la autoritat de constitucions, quan sobre lo article incident en lo tractat y progrés de la Cort los Braços litigaven entre sí, y 's feyan part los uns als altres: y axí consta, que lo judici fet per lo senyor rey á soles en les Corts de 1412, estigué ben fet y donat: perqué allí hi havía debat entre los tres Braços. Perqué com se pretengués per lo Braç militar que 's podía dividir, y de un Braç fersen dos, lo hú, es á saber de barons y nobles, y lo altre de cavallers y domicellos, y contradihent en aquesta divisió los altres dos Braços, no hi ha que marevellar si 'l monarca tot sol declará sobre lo dit debat: perqué los tres Braços los uns als altres se feyen part, y de semblant judici se apar en les Corts del any 1436 litigant també entre sí los Braços.

Admet també la dita regla un' altre escepció, y es quan aquell qui ha posat dissentiment se absenta de la Cort: perqué aleshores, absent éll, per son Braç tot sol se pot declarar lo dit dissentiment nullo, y llevarlo: consta ab exemplar en lo procés del Braç militar de les Corts de 1585, fol 274, en la primera página sobre lo dissentiment aposat per don Bernat Abellá y de Guimerá. (1)

SALVADOR BOVÉ.

(1) In determinationibus enim quae in dictis curiis fiunt, oportet (sic milites existimant) concurrere voluntatem et consensum: unus autem aut alter exipsis, si dissentiat, non potest determinatio illa vim habere legis et Constitutionis.

Super hoc privilegium militum, si ad jus commune attendamus, reperiemus proculdubio in omni congregatione sat esse quod consensus accedat majoris partis ad aliquid statuendum ac determinandum, nec quid opperatur unius vel etiam plurium contradictio.

Nonne in hac propria materia constitutionem habemus sub titulo *de usaticis,* constit. et aliis legibus terræ, expressé disponentem constitutiones Cathaloniæ fore fiendas de approbatione et consensu praelatorum, militum et civium Cathaloniæ, vel majoris et sanioris partis corumdem. Item si privilegia, quæ non sunt pauca, ei ordini et statui concessa revolvamus, nullus enim obviam ibit quod de his verbis faciat modo aliquo; et denique si declarationes quascumque quæramus quæ factæ sunt in facti contingentia quando in curiis contingit dubitari de hoc articulo, reperiemus proculdubio non paucas factas contra prætensionem dissentimentorum. Michael Zarrovira V. J. D. in suo ceremoniale curiarum, fol. 18, duo exemplaria adducit de anno 1547 et 1564 facta, in quibus declaratum extitit expressis verbis *non obstantibus aliquorum dissentimentis fore et esse procedendum ad ulteriora in curia tractanda, et quod minus Rex potest leges condere in hoc principatu cum laudatione et approbatione majoris et sanioris partis curiae; nec esse permissum uni aut pluribus privatis aut syndicis, majori parti contradicere, nec minoris contradictionem posse majorem impedire.* (Fontanella: de Pactis nuptialibus-clausula III — glosa 3)

(1) *Lluis de Peguera:* Practica, forma y estil de celebrar Corts generals en Cathalunya. Per Rafel Figueró, Any 1701.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Escriuen de Ripoll que está á punt d' esser posada en lo monestir de Santa María la gran pica baptismal de marbre, donatiu del *Centre Excursionista de Catalunya.* En la matexa iglesia ha sigut dedicat un nou monument á la memoria del compte Ramon Berenguer IV *lo Sant.*

—Lo dia 3 del mes que som, don Ramon M.ª Almeda doná en lo *Centre Catalanista de Gerona y sa comarca,* davant d' un nombrós auditori, una conferencia sobre 'l «Concepte de la Lley.» Lo disertant fou molt felicitat y aplaudit per la erudició y originalitat que demostrá en lo desenrotllo de tan important tema.

—La *Associació Literaria* de Gerona ha elegit, per unanimitat, president pera 'l vinent certámen á don Joan J. Permanyer; secretari, don Pere de Palol; vocals, Rvnt. Miquel Serra, Pvre., don Joseph Torelló y don Esteve Isern; y suplents, don Pere Ramió, don Joseph Rodriguez y don Anicet Ibrán. Aquests noms y

la elecció de nostre distingit company de causa don Joaquím Botet y Sisó, per lo cárrech de vice-president de la Junta Directiva, son prova de que la *Associació* va cada dia tenint més simpatía per los ideals catalanistes.

—Lo Rvnt. D. Antón Casellas, rector del Vendrell, donant una prova de son amor á Catalunya y als drets del estat-sacerdotal, ha dirigit als rectors de son arxiprestat una circular escrita en nostra parla, recordantlos lo privilegi que tenen d' autorisar testaments, no haventhi notari en la població, sense necessitat de que 'l testador sia *in articulo mortis*.

—Lo dia 3 d' aquest mes, celebrá lo *Jovent Catalanista* de Ripoll una sessió literaria, en la que prengueren part los Srs. Catalá, Busquets, Bartrons, Puig, Cañellas, Pellicer y Ginestá, qui foren tots molt aplaudits per la nombrosa concurrencia que assistí á la festa.

—Retallám de nostre estimat company *La Costa de Llevant,* lo següent solt de la secció de Sant Aciscle de Vallalta:

«Se 'ns ha manifestat que dintre poch temps tindrá lloch en aquest poble una reunió de pagesos, pera acordar la forma en que s' ha de portar á cap, pera obtenir per la força del dret que 'ns concedeix la llei electoral en les próximes eleccions que s' han de verificar en lo mes de Maig, un Ajuntament compost de persones de confiança y que no estiguen afiliades á cap mena de política de les tantes que per desgracia han invadit á nostre venerada terra. Catalans regionalistes de veres han de ésser, ja que se 'ls han de confiar los interessos del poble: aquest es l' esperit de nostres pagesos.»

—Hém tingut lo gust de rébre la agradable visita del nou setmanari, que ab lo títol de *L' Escut Catalá,* ha començat á veure la pública llum, en aquesta ciutat.

Li desitjám molts anys de vida, pera treballar en bé de la santa causa regeneradora de la Patria Catalana.

—Lo Govern de Madrid, ha publicat una R. O. prohibint la producció del suero anti-diftérich, sense previ informe del Concell de Sanitat y resolució especial del ministeri de Governació.

Aquest decret, com se pot veure, es una bofetada que la centralisació regala á la dignitat professional de la ciencia médica catalana, potser per enveja de que Catalunya vage sempre al devant de Madrid en tota mena d' avenços.

Los madrilenys han demostrat en aquesta qüestió, que quan se tracta de mortificar á les provincies, fins obliden los sentiments humanitaris.

L' Ajuntament en sessió del día 12, doná á conexer que no li ha sigut molt satisfactoria la esmentada disposició, peró atenent que ab aço 's pot tractar de la vida de molts ignocents ha cregut més práctich arropirse demanant al ministeri lo corresponent permis pera que 'l laboratori dirigit per lo Dr. Ferrán, puga seguir sa obra caritativa

Aplaudím que nostre Ajuntament haja demostrat en aquesta ocasió, estar possehit pels sentiments humanitaris, que han demostrat no tenir los inspiradors de la esmentada real orde.

—Després d' acabada la festa inaugural de la *Associació Popular Regionalista*, de que parlám en altre lloch, foren obsequiats ab un senzill refresch los representants de les associacions y periódichs que hi assistiren, contantse en aquesta festa de carácter íntim, uns cinquanta concurrents. Abans de despedirse, lo Sr. Marsans, doná en nom de la *Associació*, afectuoses gracies á tots los presents, demanantlos la cooperació de tothom pera 'l bon éxit de la societat naxent. Brindaren després ab entussiasme los senyors Maspons y Labrós, Fuster, Gomez, Font y Saguer, Cabot (D. Benvingut). Maspons y Camarassa y Cabot (D. Ricart), tots encaminant sos parlaments á encoratjar als nous companys que venen á defensar la causa revindicadora dels drets de Catalunya. D. Joaquím Riera y Bertrán, reasumí tot lo dit per los anteriors ab un elegant discurs que produhí molt bon efecte á tots los reunits.

—Lo día 22 d' aquest mes lo *Centre Excursionista de Catalunya,* celebrará sessió preparatoria de la escursió á Besalú, Castell de Bcuda y Santuari de la Mare de Deu del Mont, que tindrá lloch los dies 23, 24 y 25. En la esmentada sessió 's llegirá un treball sobre «Costúms típiques de la ciutat de Valls» escrit per don Cosme Vidal, delegat á Alcover.

—Los dexebles de la classe de dibuix del natural y del antich, han sigut passats per concell de disciplina, ab motiu de sa respectuosa protesta contra les imposicions de Madrid. Com açó s' ha portat á cap tan temps després de passat lo fet, ningú dupta que aquest concell ha sigut una nova imposició del centralisme.

—Ahir degué obrirse en lo pis quart de la casa números 17 y 19 del carrer del Call, antich local del Círcol Artístich de Sant Lluch, una cátedra gratuita de dibuix del natural y del antich, regentada per lo distingit artista D. Joseph Lluis Pellicer.

—Lo día 13, D. Francesch Cambó y Batlle, doná en lo *Centre Escolar Catalanista* una conferencia sobre 'l tema: «Fonament del Dret de propietat.» En la discussió á que doná orígen lo desenrotllo del esmentat tema intervingueren los Srs. Masó, Torras y Sampol (D. Ramón M.ª), Arderiu, Ripoll, Comes y Sorribas, Girona y Maspons.

—Lo Sometent de Santa Coloma de Cervelló dirigí al President de la Comissió Directiva dels Sometents de Catalunya, pera que se 'n dongués compte en la sessió que va celebrar en lo Palau de la Diputació Provincial divendres á les deu del matí, lo següent interessant ofici, qual esperit y lletra de segur suscriurien de gust tots los sometents del Principat no subgectes á pressions oficials ó influencies politiques:

«Noticiós lo Sometent d' aquest poble de que 'l dia 15 d' aquest mes deu reunirse la Comissió Organisadora dels Somatents de Catalunya, á V. E. acut pera que 's digni tramétreli lo que segueix:

Com siga que exa Comissió tingué á be acordar fa temps la adopció d' una insignia voluntaria pera 'ls individuus de la Institució, que consisteix en un porta-escopetes ab la bandera espanyola é inscripció castellana, los sometents d' aquest poble que la cregueren poch apropiada al carácter exclusivament regional del Cos, tenint en compte la prudent circuns-

tancia de no ser ella poch ni gens obligatoria y atenintse á la naturalesa lliure del mateix, vinculada en ses tradicions y garantida per sos reglaments, se resolgueren á fabricarse un altra insignia pera son ús particular que ostentés parcial ó totalment l' escut de Catalunya ab llegenda catalana.

Aquesta contrassenya que ha tingut la sort de véures acullida ab marcat aplauso per gran part dels sometents y fins de la prempsa. arribant la aprobació dels més entenimentats periódichs de Barcelona y que no ha merescut ni una sola censura de carácter públich, sembla que ocasioná en la passada junta d' exa digna Comissió l' haverse presentat una infundada protesta encaminada á la prohibició absoluta de tota insignia que no siga la aprobada y sellada oficialment per la Direcció del Cos.

Ara bé, com nosaltres enteném que exa Comissió no ha donat encara l' assumpto per definitivament resolt, puix encara avuy hi ha un dictámen pendent á resoldre sobre aquest punt, pláunos fer avinent á la Comissió Organisadora la improcedencia de la proposta abans esmentada ab la justa confiansa de que no serán desatesos nostres fundats rahonaments.

Creu lo Somatent d' aquest poble que desde 'l punt y hora en que la Direcció dels Sometents imposés á aquestos la prohibició d' usar les insignies de son gust. desaparexería la circunstancia essencial de Cos lliure que 'l caracterisa. En efecte: axís com avuy la insignia imposada oficialment es un senzill porta-escopetes, demá podría serho la gorra, un altre día 'l calsat, mes enllá tot lo vestit y al últim fins l' arma y tot dels adherits.

Axís ho ha entés la Direcció del Cos al pre-establir que sos porta-escopetes no eren obligatoris, reconexent per tant en los individuus del Sometent lo dret indiscutible que ells tenen de temps immemorial á usar lo vestit y demés arreus que més los hi plasquen. Es més: alguns d' ells pensaren temps endarrera aplicarse com á contrasenya especial la barretina ab certes inicials ó inscripcions, axís com uns altres preferiren distingirse per medi d' una brusa especial ab determinades plaques alusives; y exa Direcció molt sábiament consentí y tolerá sense cap rezel tals contrassenyes en quant responien al perfecte carácter llibérrim de la Institució.

Ab tals antecedents ¿en nom de quina rahó, de quin principi, de quina tradició, de quin reglament, de quin dret podría avuy la Comissió Organisadora prohibir que nosaltres usessem nostres porta-escopetes catalans, axis com altres adoptaren les barretines ó les bruses y uns altres podríen avenirse á usar un calsat alegórich ó qualsevol nova contrassenya adherida á tal ó qual part del seu vestit?

¿No fora axó una mida completament arbitraria que podría justament mortificar l' esperit dels sometents catalans, máxime quan se tracta d' una insignia que tant armonisa ab lo carácter purament regional de la institució y ab los sentiments patris dels que la constituhim?

Medite exa Comissió 'l mal pas que s' esposa á donar. Pensi que nosaltres no volém pas privar á ningú l' ús de les faxes oficials castellanes ab tot y que tant nos desplauen. Y tinga en compte que sols nos acullim al exercici d' un dret qual conculcació enutjaría bon xich á gran part de Catalunya per lo gravíssim antecedent que sentaría en desmérit de la Institució.

Devant de tan modestes pretensions fundades en lo més ampli esperit de tolerancia y armonía ab los sentiments de nostres companys y tan respectuosa pera 'ls acorts d' exa digna Comissió ¿com ha pogut parlarse de propósits de desobediencia ó sistemática indisciplina devant d' ella, quan la creyém incapaça d' atropellar en nosaltres á la brillant tradició d' un Cós que tants serveys te prestats á la terra catalana precisament per la falta d' uniformitat y acompassament que ara amohinen á alguns de sos Directors y que 'ls verdaders amants de la Institució estimám com á molt llógica y apropiada.

Observat tot axó y espressada ben clarament aquí nostra convicció y ferma seguretat de que 'l sacrifici que volgués consumarse ab les insignies catalanes no sería may fructuós en quan existiría la prevenció de tots los sometents verdaderament catalans contra les faxes de colors oficials, dit tenim ja tot quan creyém pertinent pera guiar l' ánimo d' exa digníssima Comissió á resoldre ab justicia.

La uniformitat de insignies pera tots los Sometents, ha de ser molt difícil y además espinosa, fins acomesa ab felís acert, per quant naturalment xoca ab la naturalesa lliure del Cos, imposada á la forsa, ab desgraciada sort en la elecció y ab manifest sacrifici del genuhí carácter regional de la Institució pera posposarlo á extemporánees influencies d' elements forasters, crégaho exa digníssima Comissió, fora una verdadera temeritat que sincerament desitjám no s' emprenga pas.

Pau, pau y sempre pau es lo lema de la Institució catalana, y les quatre barres son l' escut que presideix á son portantveu en la Prempsa. No vullga exa digna Comissió moures de tan hermoses senyeres que simbolisen los eterns ideals del nostre Sometent.

Servexis V. E. tramétreho axís á la Comissió Organisadora de sa digna presidencia.—Deu lo guarde á V. E. molts anys.—Santa Coloma de Cervelló 10 Mars 1895.

Pel Somatent de Santa Coloma: Lo Cabo del Districte, *Miquel Cardona*. - Lo Sub-cabo, *Joaquim Gelabert*. —Lo Cabo del poble, *Joan Soler*.

Sr. Comandant General dels Somatents de Catalunya, President de la Comissió Organisadora.

—Hém rebut lo Cartell del Certámen literari que celebrará la *Associació Catalanista de Lleyda*, ahon s' oferexen los premis següents:

Premi d' *honor y cortesia*, ofrena de la *Associació Catalanista de Lleyda* consistent en la FLOR NATURAL, s' adjudicará á la mellor composició en vers sobre tema que 's dexa al clar enginy del autor. Qui obtinga aqueix premi, deurá ferne present á la dama de sa elecció, la que, proclamada *Reyna de la Festa*, entregará des de son seti presidencial tots los altres premis als qui los hagen merescut

UN LLIRI D' OR Y ARGENT, del Excm. Ajuntament d' aquesta capital, á la mellor poesía que, en forma d' oda ó romanç, cante un dels fets históricns més culminants de la ciutat de Lleyda

UN PREMI ARTÍSTICH, del Excm. é Ilm. Sr. Arquebisbe de Tarragona, á la mellor monografía de la antiga Colegiata de Ager.

UN QUADRO D' ASSUMPTO RELIGIÓS, ofert per lo Rdm. é Ilm. senyor Bisbe de Lleyda, al mellor treball ó memoria dedicada á la antiga Universitat de Lleyda.

Un albúm dels Papes, ofrena del Excm. é Ilm. Sr. Bisbe de Vich, á la mellor monografia del Santuari de Sant Ramón Nonat, prop de Cervera.

Un obgecte d' art, de la Excma. Diputació Provincial de Lleyda, al autor del mellor romanç sobre un fet histórich de la provincia.

Una espiga d' argent, del Iltre. Colegi d' Advocats, á la mellor «Monografia d' un jurisconsult catalá,» preferint al qui hage estudiat en una de les antigues Universitats de Lleyda ó de Cervera.

Un obgecte d' art, de la «Lliga de Catalunya,» á la mellor descripció en prosa catalana, d' un episodi histórich ocorregut en la comarca de Lleyda, ó en les properes, relatiu á algún fet realisat en defensa de les llibertats de la terra.

Un tinter de bronso esmaltat, del «Cassino Principal de Lleyda,» á la mellor «Ressenya geográfica-histórica de pobles de aquesta provincia desapareguts y causes de sa desaparició.»

Dos tomos d' Autors selectes, del «Centre Artistich,» al autor de la mellor memoria sobre 'l següent tema: «Judici crítich del art musical á Lleyda.»

Una ploma d' argent, de la «Secció Catalanista del Circol Recreatiu de Balaguer,» á la mellor llegenda en vers que narre algún passatge histórich d' aquella ciutat.

Una englantina d' or y argent y 'l títol de Soci honorari, de la «Associació Catalanista de Lleyda» al autor de la mellor poesía sobre fets históricbs ó gestes glorioses de Catalunya, ó sobre usatges ó costums de nostra estimada terra.

Un obgecte d' art, del ex-Diputat y actual Degá del Colegi d' Advocats d' aquesta ciutat Excm. Sr. D. Miquel Ferrer y Garcés, á la memoria que continga noticies més interessants y en major número sobre los establiments tipográfichs de la ciutat de Lleyda y sobre los llibres y opúscols en ells impresos durant los segles XV, VI, VII y XVIII.

Un obgecte d' art, ofert per lo Excm. Sr. Diputat á Corts per Lleyda, al autor del mellor treball en prosa sobre 'l tema: «Concepte cientifich del Regionalisme. ¿Es incompatible ab la unitat de la nació espanyola? Fets principals realisats per nostra regió que han contribuhit al enaltiment del Estat espanyol.»

Un trípode de peluix ab un ram de plata de relleu, dádiva del Excm. Sr. Diputat á Corts per Solsona, á la mellor composició en vers que lloe á la Mare de Deu del claustre de Solsona.

Un obgecte d' art, del Sr. President d' aquesta *Associació* don Frederich Renyé y Viladot, al autor que, bé en vers, bé en prosa, descriga ab major nombre de datos, la entrada fraternal dels Sometents á Lleyda en 1705, durant la guerra de successió. Y la edició de luxo en dos tomos del poema de 'n Damás Calvet, *Mallorca Cristiana*, regalo del mateix senyor pera 'l guanyador del accéssit.

Un obgecte d' art, ofert per un regionalista, á la mellor y més completa colecció de pensaments ó troços de discursos que en defensa del Regionalisme, hagen estat esposats per diverses notabilitats en ciencies, política ó literatura.

Formen lo Jurat calificador: D. Angel Guimerá, President.—Rvnt. Mossen Sebastiá Gelambi.—D. Frederich Renyé y Viladot.—D. Ignasi Simón y Ponti y D. Lluis Prim y Salesa, Secretari.—Suplents, D. Ricart Huguet y D. Antón Serra y Mostany.

Totes les composicions deurán ésser inédites escrites en catalá y presentades á casa del Sr. Secretari del Jurat D. Lluís Prim, carrer de la Palma, n.° 20, 2, abans del día primer de Maig vinent.

ESTRANGER

França.—Al pendre possessió de son cárrech la nou Alcalde President del Municipi de Paris, en Rousselle, ha manifestat que esperava grossos beneficis, pera 'l pervenir de s interessos de la gran ciutat, del progecte de descentralisació que está fent la comissió nombrada per lo Govern.

—Un grupo de politichs ha prés la iniciativa pera la creació d' una lliga á favor de la descentralisació.

Aquest grupo organisá, fan alguns díes, una reunió á la que assistiren, entre molts altres, los senadors de Marcère y Baudens, y 'ls diputats Bepmale, Boudenoot, Pédebidou, Déjean, Ducos, etc.

Després d' un discurs d' En de Marcère, la assamblea procedí á la votació dels estatuts provisionals que definexen axís l' obgecte de la lliga: «La lliga 's proposa: 1.er Organisar en tot lo pays una propaganda descentralisadora ab la mira de disminuir, sense perjudicar á la unitat nacional y, al revés, fortificantla, les atribucions del poder central aumentant les dels municipis, departaments ó altres acoblaments regionals. 2.on Contribuhir axís, en lo propi interés de la patria francesa, al desvetllament de la vida local sots totes ses formes y al escreix de les llibertats públiques. 3.er Procurar, dins aquest orde d' idees, la reforma de nostres institucions administratives.»

La reunió nombrá una comissió de quinze membres ab l' encárrech de preparar la primera assamblea general en que serán adoptats los estatuts definitius.

Hungria.—Lo comte Aponyi, ha declarat en una de les darreres sessions de la cambra que per damunt de tota tentativa de fusió dels partits, ell sostindrá 'l seu programa en lo pertocant á que sia creada á Hungría una Academia militar del pays sense subgecció al ús de la llengua alemanya.

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

Euskal-Erría. San Sebastián, 28 de Febrer: *Curioso é interesante ejemplar de los Fueros de Nabarra.*

L' Escut Catalá. Barcelona, 2 de Març: *Pau Piferrer y Fábregas*, per La Redacció.

—8 de Març: *Domingo Badia y Lebrich. (Ali-Bey El Abassi)*, per La Redacció.

La Renaixensa. Barcelona, 8 de Març: *Mes sobre la retallada en lo Dret civil de Catalunya*, per D. Félix M.ª Falguera. Transcrit de *La Notaria*. Dedica aquest notable article son distingit autor, á ampliar lo dit anteriorment en altre treball de títol semblant, publicat poch temps enrera. Al efecte cita dos datos que desautorisen la sentencia del Tribunal Suprem, qui declara aplicable á Catalunya la part del Códich castellá, que 's refereix á les tuteles y al Concell de familia. L' un es que la esmentada sentencia tingué dos vots en contra, y l' altre, una nova decisió del mateix tribunal de data 31 de Març de 1892, que referintse á Nabarra, afirma no deuhen observarse en los territoris forals los articles 199, 206, 209, 231, 232 y 233 del esmentat Códich. Apunta també alguna altre contradicció del Suprem y una resolució de la Direcció general dels Registres y del Notariat, completament favorables á la conservació de nostre Dret. Després d' algunes consideracions molt atinades, acaba l' article excitant á les corporacions particulars y jurídiques, á que dirigesquen esposicions sobre l' assumpto de les tuteles.

—9 de Març: *Estrangers a casa*, per C. B. Acertades consideracions sobre la ridícula pretenció de molts castellans, que despresciant l' exemple dels estrangers, volen negarse á parlar y entendre la llengua catalana.—*Botiflers*, per M. R. Transcrit de *La Veu del Montserrat*.

—11 de Març: *Un poeta Gallego*, per D. Joan Maluquer y Viladot. En aquest article que 's publica en lo folletí, s' estudia la personalitat literaria de D. Galo Salinas Rodriguez.

—12 de Març: *La Descentralisació*, per D. Pau Laffitte. Article traduhit de la *Revue Bleue*, reproduhit de La Veu de Catalunya.

—13 de març: *«Peñas arriba» y la patria petita*, per ***. Traduhit de *La Almudaina* de Palma de Mallorca.

—15 de Març: *Lo Catalanisme y 'ls carlins,* per P. P. y R. Altre contestació á un segon article publicat per L. M. de LL. en lo *Correo Catalán.*

Lo Gironès. Gerona, 9 de Març: *Disertació llegida en la vetllada literaria-musical que celebrá la «Lliga de Catalunya» 'l dia 18 de Febrer ab la cooperació del «Orfeó Catalá»,* per D. J. Riera y Bertran.—*Inscripcions de les muralles de Gerona,* per J. B. y S.

La Veu del Montserrat. Vich, 9 de Març: *Contradiccions de la jurisprudencia oficial,* per M. R. Reproducció del notable article, *Mes sobre la retallada en lo Dret Civil de Catalunya* de D. Félix M.ª Falguera, acompanyat d' apropiats comentaris.

La Costa de Llevant. Sant Pol de Mar, 9 de Març: *Manament que no 's cumpleix,* per Fabra. Se refereix á certes disposicions que manen sía esplicada la ordenança militar en sa llengua, als qui desconexen lo idioma de Castella, que com es sabut no resa per res quan de catalans se tracta.

El Sarrianès. Sarriá, 9 de Març: *Real Monasterio de San Pedro de las Puellas,* per X.

Lo Catalanista. Sabadell, 10 de Març: *Ensenyansas y reflexions. Als nostres vencedors en la Academia de Jurisprudencia,* per D. N. Verdaguer y Callís. Transcrit de La Veu de Catalunya.

CERTÁMEN LITERARI RIPOLLÉS

FALLO DEL JURAT

Premi I.—Flor natural: N.º 35, *Vocació.*—Accéssit 1.er: N.º 90, *En lo Cementiri.*—Accéssit 2.on: N.º 21, *Lo Sant Patró.*

Premi II.—N.º 60, *Lo cant de l' esglesia reconstruida.*—Accéssit 1.er: N.º 85, *A Sta. Maria de Ripoll.*

Premi III.—No s' adjudica.—Accéssit: N.º 52, *Morgades.*

Premi IV.—No s' adjudica.

Premi V.—No s' adjudica.—Accéssit: N.º 88, *A Morgades.*

Premi VI.—N.º 57, *Ripollesos il-lustres.*

Premi VII.—N.º 71, *L' Esmolet.*—Accéssit 1.er. N.º 63, *Jo.*—Accéssit 2.on; N.º 38, *Reyna absoluta.*—Accéssit 3.er: N.º 7, *A las noyas de Ripoll.*

Premi VIII.—N.º 49, *La Festa major catalana.*—Accéssit 1.er: N.º 83, *Los ous de la guilla.*—Accéssit 2.on: N.º 56, *La nit de Nadal.*

Premi IX.—N.º 62, *Cant á Clavé.*—Accéssit 1.er: N.º 27. *Clavé.*—Accéssit 2.on: N.º 79, *A Clavé.*—Accéssit 3.er: N.º 17, *Elegia á Clavé.*

Premi X.—N.º 44, *Al Cantor de L' Atlantida.*

Premi XI.—N.º 42, *Patria.*—Accéssit 1er: N.º 84, *Lo penó de ma patria.*—Accéssit 2.on: N.º 24, *La Barretina.*

Ripoll, 9 de Març, de 1895.—Lo Secretari del Jurat, Ramon Bonet.

LLIBRES REBUTS

Camps y Fabrés.—Poesíes.—La cuestión industrial.

¡Quín home en Camps y Fabrés! Si hagués conseguit los temps actuals en que 'l regionalisme es ja una aspiració concreta y general, ¡ab quin pit hauría lluytat al costat nostre! ¡Y quants serveys hauría fet á la causa de Deu y de la Pátria! D' ell pot dirse sense hipérbole que pressentí aquexa onada de patriotisme que ha revingut y ha de acabar, tart ó d' hora ab tots los estira-cordetes que 'l centralisme ha engendrat y escampat per tot arreu. Una sola de les poesíes d' en Camps y Fabrés l' ha glorificat y perpetuará son nom: es aquella dels *Tres sospirs del arpa,* tant sentida, tant íntima, tant persuassiva pera tots los catalans. La reyna s' es axecada ja, y disputa palm á palm les possesions que li ha prés lo enemich. En aquesta tasca fexugosa bona falta fá una ánima del trem de la d' en Camps y Fabrés.

Com á poeta fou més afortunat que inspirat y original. Se ressentía de la influencia castellana, no sols en la forma, sino en la espressió de les idees. Pero solía escollir bé 'ls assumptos y en tots los indrets de sa cultura literaria trasparentava la escelencia de llurs sentiments. Lo pensament inicial era catalá sempre, pero la vestidura no encaxava ab lo pensament. La matexa balada *Los tres sòspirs del arpa* te més ayre italiá que de casa nostra, y en mon concepte es inferior á la endreçada *Al temps vell,* qual vigor y soltura recorda un xich la manera de fer d' en Nuñez de Arce. En castellá versejá migradament, defecte comú á tots los qui s' empenyen en assimilarse una llengua que no 'ls hi es propia, pero totes les sues poesíes castellanes resplandexen per la sinceritat y tendresa del afecte que les ha dictades. Entre les tals sobresurt la dedicada *A la muerte de Jesús,* quina segona part es tallada ab lo patró dels clássichs del segle d' or.

En prosa escrigué uns *Apuntes sobre la cuestión industrial,* que encare avuy son de oportunitat. La eloqüencia y fogositat del estil avaloren aqueix treball, fill de un cor vehement y de una voluntat fermíssima consagrats á la defensa dels interessos principals de la societat. En Camps y Fabrés fou un patrici enter, y com á tal entenía que tot donant feyna als treballadors com á fabricant que era, debía adoctrinarlos, divulgant les llums de sa intelligencia que estava al servey de Deu y de la pátria. Si tots los industrials féssen com ell, y amos y treballadors se inspirássen en les idees que enclou aquexa obra, no tindríam que deplorar los freqüents conflictes que entre uns y altres esclaten y posen en commoció á tots los estaments. Lo ilustre Prelat de Vich confirma aquesta opinió en la hermosa carta-autorisació que precedeix als *Apuntes sobre la cuestión industrial. Solutio omnium difficultatum Christus.*

Debém la publicació de los obres d' en Camps y Fabrés á son fill Felip, qui segueix en l' orde moral les tradicions de son pare benemérit. Nosaltres li aplaudim de cor lo acertat y profitós pensament que ha tingut, puix, com ha dit felisment en Roca y Roca, sembla que ab dites obres torna á la vida la simpática figura del renomenat autor de *Los tres sospirs del arpa.*

C. Omar y Barrera.

EFEMÉRIDES CATALANES

MARÇ.—Día 18.

1567. Mor á Caller lo Beato Salvador d' Horta, aquell humil frare llech del orde franciscá observant,

admirat per sa santedat per los pobles, per los bisbes y per los reys. Obrador de miracles utilisá aquest dó celestial, en la cura de totes les enfermetats y en lo socós de les necessitats dels pobres. Santa Coloma de Farnés se gloria de tenirlo antre los mes ilustres fills que 'n compta.

Día 19.

1713. Surt de Barcelona Isabel de Brunswich, esposa d' aquell ingrat arxiduch d' Austria, que una volta arribá al trono imperial d' aquella nació, essent proclamat Carles III, dexá d' esser lo competidor del duch d' Anjou y abandoná als catalans que tant l' havien defensat en sos drets á la corona vacant de Carles II. La seva muller s' havía quedat aquí com á penyora de que no fora traydor á nostres sacrificis, quedant açó desmentit en la diada á que venim referintnos.

Día 20.

1729. En aquest dia se comença en la reyal Audiencia de Catalunya un plet del qual ne son part los jesuites y los caputxins de la ciutat de Manresa. L' obgecte de la qüestió, es que abdues entitats religioses pretenen possehir la verdadera cova habitada per Sant Ignasi de Loyola durant la seva estada en aquella població. Ja des de 'l 1663 s' havía suscitat aquesta qüestió, pervinguda d' una altra que res tenía que veure ab aquella, y que fentla reviure altre colp, no tingué solució fins al Octubre de 1734 per medi d' una concordia, en la que 's reconeix lo dret preferent dels Jesuites.

Día 21.

1724. Quan Santa Clara governava en calitat d' Abadessa lo monestir de Sant Damiá de la ciutat Assís, disposá que dues religioses nevodes seves, Sor Agnés Peranda y Sor Clara d' Assís, vinguessen á Barcelona á fundar un convent del orde Franciscá. S' establí dita casa religiosa cn la capella de Sant Antoni Abat, que estava situada en lo punt que fins fa pochs anys encar s' hi veya, en lo parch, los fonaments de la tristament torra de la ciutadela. Decretat l' alsament d' aquesta, hagué de desaparexer aquell convent, y Felip V cedí á la comunitat religiosa que feya dos centuries que havía cambiat la regla de Sant Francesch per la benedictina, part del antich palau de nostres comtes-reys; establint la esglesia en la sala del *Tinell ó d' Embaxadors*. Aquesta efeméride recorda la benedicció d' aquell lloch que tants recorts guarda de mellors temps.

Día 22.

1707. Entra per segona vegada á Barcelona aquell desagrahit arxiduch d' Austria, qui en les corts celebrades l' any anterior, havía encoratjat als catalans á resistir les nombroses forces franch-castellanes que son competidor Felip V enviava contra la ciutat. Fou rebut ab gran entussiasme, formant en lo curs que 'n havía de seguir des de 'l portal del Angel á la catedral, la Coronela, lo regiment de castellans vingut de Portugal y lo d' italians. Arribat á Santa Esglesia, ohí missa en la capella de la confraría de la Puríssima, que era á les hores en los claustres, y després passá al palau reyal entre les aclamacions populars.

Día 23.

303. Diu l' erudit Mossen Pau Parasols, que los historiadors de Tarragona y lo Martirologi espanyol de Tamayo, diu que foren fills de tan insigne y antiga ciutat los Sants Domici, Esparqui, Pelagia y Teodora, dels qui fa referencia lo martirologi romá, y que foren martirisats en lo dia á que fa referencia aquesta efeméride, en l' any apuntat.

Día 24.

1461. Massa comprengué la reyna Joana les insinuacions dels diferents missatjers que se li enviaren, y que era prudent aténdreles y per açó no entrá á Barcelona y dexá entrarhi á son fillastre. Rebut aquest ab l' afecte entussiasta dels que 's oposaven á la tan injustificada conducta del rey son pare, fou obsequiat en tal diada del any que s' ha consignat, per lo consell de Cent, ab un explendit festi.

Ramon N. Comas.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 9.

Han sigut embargats los mobles del Rvnt. Rector de la parroquia de Sant Joseph d' aquesta ciutat, per descoberts en lo pago de la contribució territorial de la casa-rectoría, que, en virtut del Concordat y de les lleys vigents, está lliure de tota tributació.

Dia 10.

Ab la mes gran desanimació tenen lloch les eleccions d' un diputat provincial en lo districte de Granollers y Afores de Barcelona. Surt elegit don Joseph Torrent y Piferrer, adicte al actual govern.

—Se celebra á Tortosa un concorregut *meeting* d' agricultors, que acorda damanar s' apugen los drets arancelaris y 's porten á cap diferentes reformes beneficioses als que viuen del art del pagés.

Dia 11.

Pera constituir la comissió del Congrés que ha de dictaminar sobre la progectada agregació de Salou á Reus, son elegits los senyors Canyellas, Carvajal, Martí, Silvela, Ballester, Ferrer y Soler y Montilla.

Dia 12.

Nostre Ajuntament envia al ministre de Governació una esposició demanant sia permesa la elaboració del suero antidiftérich en lo laboratori municipal. Aquesta demanda es enviada en virtut d' una R. O. posant entrebanchs á la producció á Catalunya del esmentat medicament.

Dia 15.

L' Excm. é Ilm. Sr. Bisbe d' aquesta diócessis, acompanyat de les més altes representacions de la magistratura en nostra ciutat, beneheix solemnement l' oratori y locals renovats de la secció de dones de la Presó, conferint á les germanes de la Caritat possessió dels matexos pera que des de avuy hi exercesquen lo cuydado y vigilancia de dites preses

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós. Dormitori de St. Francesch, 5